

SPORAZUM IZMEĐU VLADA SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA I FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE O NOVČANIM POTRAŽIVANJIMA SJEDINJENIH DRŽAVA I NJIHOVIH DRŽAVLJANA

Vašington, 19. jul 1948.

(Službeni vesnik Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ, broj 25/1951)

Vlada Sjedinjenih Američkih Država i Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije u želji da postignu hitno i pravično rešenje potraživanja Sjedinjenih Američkih Država i njihovih državljana prema Jugoslaviji, sporazumele su se o sledećem:

Član 1

a) Vlada Jugoslavije je saglasna da plati, a Vlada Sjedinjenih Država je saglasna da prihvati, iznos od dolara 17,000.000 u valuti Sjedinjenih Država kao puno namirenje i isplatu svih novčanih potraživanja Vlade Sjedinjenih Država prema Vladi Jugoslavije – koja nisu potraživanja proistekla iz zajma i najma i civilne robe slate kao vojna pomoć, a koja su potraživanja nastala između 1. septembra 1939. i datuma na ovom Sporazumu, - i kao puno namirenje i isplatu svih potraživanja državljana Sjedinjenih Država prema Vladi Jugoslavije zbog nacionalizacije ili drugih preuzimanja od strane Jugoslavije imovine i prava i interesa u toj imovini i u vezi s njom, a što je izvršeno između 1. septembra 1939. i datuma na ovom Sporazumu.

b) Ovo će plaćanje Vlada Jugoslavije izvršiti Ministru inostranih poslova Sjedinjenih Država u roku od četrdeset pet dana od potpisivanja ovog Sporazuma.

c) Ako se posle dosuđenja koje izvrši ustanova obrazovana ili na drugi način određena od strane Vlade Sjedinjenih Država za donošenje odluka o potraživanjima koja su regulisana na osnovu ovog Sporazuma, bude našlo da iznos od 17,000.000 dolara, koji na osnovu odredaba ovog Sporazuma plaća Vlada Jugoslavije, prevazilazi ukupni iznos potraživanja utvrđenih kao pravosnažna ne računavajući nikakav interes na takva potraživanja za period koji počinje danom plaćanja pomenutim u stavu (a) ovog člana, a računavajući one troškove dosuđivanja, ako ih bude bilo koje ne snose potraživaoci – Vlada Sjedinjenih Država će preduzeti potrebne korake da višak vrati Vladi Jugoslavije.

Član 2

Potraživanja državljana Sjedinjenih Država koja su pomenuta u članu 1. ovog Sporazuma obuhvataju onu njihovu, odnosnu imovinu, i prava i interese u toj imovini i u vezi s njom, koja je u vreme nacionalizacije ili drugog preuzimanja bila:

(A) Neposredno vlasništvo pojedinca koji je u to vreme bio državljanin Sjedinjenih Država.

(B) Neposredno vlasništvo nekog pravnog lica organizovanog na osnovu zakona Sjedinjenih Država ili jedne savezničke države ili neke druge njihove političke jedinice; dvadeset ili više procenata bilo koje kategorije neisplaćenih akcija koje su u to vreme bile vlasništvo pojedinih državljana Sjedinjenih Država, neposredno ili posredno, preko interesa u jednom ili više pravnih lica bilo kog državljanstva, ili drukčije, ili

(C) Posredno vlasništvo nekog pojedinca iz kategorije pod (A) ili pravnog lica iz kategorije pod (B) putem neposrednih ili posrednih interesa u jednom ili više pravnih lica koja nisu obuhvaćena u kategoriji pod (B), ili na drugi način.

Član 3

Potraživanja državljana Sjedinjenih Država, pomenuta u članu 1. ovog Sporazuma ne obuhvataju potraživanja pojedinih državljana Sjedinjenih Država koji nisu imali to državljanstvo u vreme nacionalizacije ili drugog preuzimanja. Takva potraživanja će Vlada Jugoslavije kompenzirati bilo putem neposrednih pregovora između te Vlade i odnosnih potraživalaca ili saobrazno postupku o naknadi koji je propisan jugoslovenskim zakonima.

Član 4

(a) Ništa što je sadržano u ovom Sporazumu neće predstavljati niti će se protumačiti da predstavlja neko napuštanje ili razrešenje od strane Vlade Jugoslavije bilo kojih potraživanja koja ona, ili bilo koji jugoslovenski državljanin, mogu imati prema bilo kom državljaninu Sjedinjenih Država.

(b) Potraživaoci naknade od Vlade Jugoslavije iz osnova nacionalizacije ili drugog oduzimanja preduzeća, čija potraživanja zbog takve nacionalizacije ili drugog oduzimanja predstavljaju tražbine koje su u potpunosti namirene i isplaćene ovim Sporazumom, smatraće se da su, prijemom isplate na osnovu čl. 1. ovog Sporazuma iz novčanih sredstava koja će uplatiti Vlada Jugoslavije, primili na sebe i obavezu da Vladu Jugoslavije, i odnosna preduzeća – naslednike koje je ta Vlada obrazovala drže obeštećene u pogledu svih obaveza duga, uključujući i garancije, i smatraće se da su preuzeli na sebe te obaveze duga, uključujući i garancije od onih preduzeća prema državljanima drugih zemalja sem Jugoslavije, čiji su raniji vlasnici bili potraživaoci, s tim da su obaveze duga i garancije bile pravosnažne i postojale na dan zaključenja ovog Sporazuma a nisu bili zaključeni u korist tih preduzeća već u korist njihovih vlasnika; ova pretpostavka i obaveza primenjivaće se, međutim, samo u onoj srazmeri tih obaveza u kojoj se srazmeri odnose interesi potraživalaca u tim preduzećima na dan nacionalizacije ili drugog oduzimanja, prema ukupnom vlasničkom interesu u tim preduzećima. Smatraće se da će predmet takve pretpostavke i obaveze biti i one obaveze duga, uključujući i garancije, koje se duguju državljanima drugih država sem Jugoslavije i koji su zaključeni pre no što su potraživaoci postali državljanin Sjedinjenih Država ukoliko nema dokaza da su te obaveze, uključujući i garancije, zaključene u korist tih preduzeća.

(c) Vlada Jugoslavije priznaje obavezu preduzeća - naslednika koje je ona osnovala, u pogledu dugova koji važe po jugoslovenskim zakonima, a koji su učinjeni pre nacionalizacije ili drugog preuzimanja preduzeća, u korist nacionalizovanih ili na drugi način preuzetih preduzeća, pod uslovom, međutim, da će se smatrati kao potpuno, namirene i isplaćene sve obaveze duga nacionalizovanih ili na drugi način preuzetih preduzeća, prema državljanima Sjedinjenih Država čija potraživanja od Vlade Jugoslavije zbog nacionalizacije ili drugog preuzimanja takvih preduzeća, predstavljaju tražbine koje su potpuno namirene i isplaćene ovim Sporazumom; i dalje da će se sve obaveze duga takvih preduzeća pravnim licima preko kojih ti potraživaoci izvode tražbine, smatrati kao regulisane i isplaćene u istoj razmeri u kojoj se interesi potraživalaca u takvim preduzećima, na dan njihove nacionalizacije ili drugog oduzimanja, odnose prema ukupnim vlasničkim interesima u njima.

Član 5

Vlada Jugoslavije pristaje da odobri državljanima Sjedinjenih Država koji i dalje punopravno drže, ili posle ovog Sporazuma steknu imovinu u Jugoslaviji, prava i privilegije da koriste i upravljaju takvom imovinom i prihodom od nje, u granicama kontrolnih mera i propisa Vlade Jugoslavije, pod uslovima koji neće biti manje povoljni od prava i privilegija koje se daju jugoslovenskim državljanima ili državljanima bilo koje druge države, saglasno Konvenciji o trgovini i plovidbi zaključenoj između Sjedinjenih Američkih Država i Kneza Srbije, u Beogradu 2/14. oktobra 1881.

Član 6

Vlada Jugoslavije pristaje da ne upotrebljava niti dozvoljava upotrebu zaštitnih znakova, imena društava i firmi ranije upotrebljavanih u Jugoslaviji od strane preduzeća sada nacionalizovanih, koji su znakovi i imena u vreme takve nacionalizacije bili uglavnom u neposrednom ili posrednom vlasništvu državljana Sjedinjenih Država, ukoliko su takvi zaštitni znakovi, imena društava i firmi istovetni sa znakovima i imenima i firmama koje se upotrebljavaju bilo gde van Jugoslavije od strane ranijih američkih vlasnika takvih preduzeća, bilo neposredno bilo preko njihovih filijala ili bilo na osnovu njihovog ovlašćenja, pod uslovom, međutim, da ništa što je ovde određeno neće vredati pravo Vlade Jugoslavije ili nekog njenog državljanina, da upotrebljava takve zaštitne znakove, imena, žigove društava i firmu sa pristankom ranijih vlasnika tih preduzeća ili drugih ovlašćenih da daju takvu dozvolu. Vlada Jugoslavije će preduzeti mere koje budu potrebne i preporučljive u cilju sprečavanja upotrebe tih zaštitnih znakova, imena društava i firmi u Jugoslaviji, izuzev uz pristanak ili u vezi uvoza u Jugoslaviju proizvoda u pogledu kojih je upotreba takvih zaštitnih znakova, imena društava i firmi dozvoljena bilo od strane ili u ime ranijih vlasnika tih preduzeća ili od strane drugih ovlašćenih da daju dozvolu za njihovu upotrebu. Ovaj Sporazum ni u čemu ne utiče na eventualna prava državljana Sjedinjenih Država u pogledu zaštitnih znakova, firmi i imena društava koja su u Jugoslaviji upotrebljavala preduzeća koja su preuzeta na drugi način a ne nacionalizacijom.

Član 7

Potraživanja državljana Sjedinjenih Država za ratnu štetu na imovini koja nije bila nacionalizovana ili na drugi način oduzeta pre potpisivanja ovog Sporazuma, neće se tretirati gore od potraživanja državljana Jugoslavije i ni u kom slučaju neće se tretirati gore od potraživanja državljana bilo koje treće zemlje.

Član 8

Novčana sredstva plativa Vladi Sjedinjenih Država u smislu člana 1. ovog Sporazuma, raspodeliće se između Vlade Sjedinjenih Država i raznih zainteresovanih potraživalaca saobrazno metodu raspodele koji može usvojiti Vlada Sjedinjenih Država. Sve odluke u pogledu pravovaljanosti i visine iznosa pojedinih potraživanja donete od ustanove obrazovane ili na drugi način određene od strane Vlade Sjedinjenih Država u cilju donošenja odluke po ovim potraživanjima biće konačno i obavezne.

Član 9

(a) U interesu pravičnog raspoređivanja od strane Vlade Sjedinjenih Država visine učestvovanja raznih potraživalaca u iznosu koji će platiti Vlada Jugoslavije kao puno namirenje i isplatu potraživanja saobrazno ovom Sporazumu, Vlada Jugoslavije će – na traženje Vlade Sjedinjenih Država i ukoliko je to moguće imajući u vidu obimno uništenje imovine, knjiga i javnih spisa u Jugoslaviji, prouzrokovano ratom, - pružiti ona obaveštenja, uključujući i overene prepise iz knjiga, javnih spisa i drugih isprava, koji bi bili potrebni ili celishodni radi punog ili delimičnog podržavanja ili odbacivanja bilo kog zahteva za učestvovanje u ovom iznosu, i u istom će cilju dozvoliti na način i u skladu sa jugoslovenskim propisima da se uzimaju izjave svedoka koje bi zatražila Vlada Sjedinjenih Država.

(b) U interesu zaštite Vlade Jugoslavije od eventualnih postavljanja potraživanja, koja su obuhvaćena ovim Sporazumom, putem trećih država ili na drugi način, Vlada Sjedinjenih Država će pružati Vladi Jugoslavije overene prepise formalnih izjava koje bi potraživaoci podnosili ustanovi, koja može biti obrazovana ili na drugi način određena od strane Vlade Sjedinjenih Država radi odlučivanja o udelu potraživanja u novčanim sredstvima koja će platiti Vlada Jugoslavije saobrazno ovom Sporazumu, i o odgovarajućim odlukama te ustanove u ovom pogledu. Jedan overen prepis svake takve izjave i odluke biće dostavljen Vladi Jugoslavije u

razumnom roku posle njihovog prijema ili donošenja. Pod rezervom odredaba i pravila koji mogu biti doneti u pogledu postupka u toj ustanovi, Vlada Sjedinjenih Država se dalje saglašava da Vladi Jugoslavije, na njen zahtev, stavi na raspoloženje overene kopije bilo kojeg postupka pred tom ustanovom i overene prepise isprava podnetih toj ustanovi u cilju podržavanja ili odbacivanja, u celini, ili delimično, bilo kojeg potraživanja koje joj je podnešeno. Pod rezervom tih odredaba i pravila sa pristankom te ustanove Vlada Jugoslavije može, kao amicus curiae, podnositi izjave u pogledu bilo kojeg posebnog potraživanja.

Član 10

(a)Vlada Jugoslavije će dozvoliti licima koja stanuju u Jugoslaviji i imaju zakonite dugove prema bilo kojem pojedincu, firmi ili vladinoj ustanovi u Sjedinjenim Državama, da odgovore svojoj obavezi prilikom dospelosti.

(b)Ukoliko je to izvodljivo s obzirom na jugoslovenske izvore deviza i propise, i kad bude potrebno ostvariti cilj označen u paragrafu (a) ovog člana Vlada Jugoslavije će dozvoliti upotrebu dolara ili će snabdeti dolarima one jugoslovenske stanovnike koji zakonito duguju dolarske obaveze na osnovu trgovačkih transakcija iz robnog osnova ili usluga.

Član 11

Jugoslovenska vlada pristaje da uzima u blagonaklono rešavanje molbe za transfer u Sjedinjene Države depozita u jugoslovenskim bankama i drugih sličnih oblika kapitala u vlasništvu državljana Sjedinjenih Država ako su u pitanju male sume ali koje su s obzirom na okolnosti od bitne važnosti za lica koja traže transfere.

Član 12

Ovaj Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja.

U POTVRDU ČEGA su dolepotpisani, propisno ovlašćeni za to od svojih odnosnih vlada, potpisali ovaj Sporazum.

RAĐENO u duplikatu na engleskom jeziku u Vašingtonu na dan 19. jula 1948. godine.

AIDE - MEMOIRE

Posle potpisivanja Sporazuma između Vlada Sjedinjenih Američkih Država i Federativne Narodne Republike Jugoslavije o novčanim potraživanjima Sjedinjenih Država i njihovih državljana, Vlada Sjedinjenih Država izdaće potrebne dozvole za deblokaciju javne i privatne jugoslovenske imovine i koje će omogućiti jugoslovenskoj Vladi da slobodno koristi, prenosi ili izvozi zlato i drugu imovinu na depozitu u Federalnoj rezervnoj Banci u Njujorku na ime Vlade Jugoslavije a koji prelaze iznos koji treba platiti Sjedinjenim Državama saobrazno tom Sporazumu. U isto vreme Ministar inostranih poslova potvrdiće Federalnoj rezervnoj Banci u Njujorku ovlašćenje jugoslovenskog Ambasadora da primi, kontroliše i raspolaže ovom imovinom.

Posle izdavanja ovih dozvola i potvrde i s obzirom na uveravanja u toku pregovora da će dokumenta koja je Federalna rezervna Banka u Njujorku tražilac svojim pismom od 30. novembra 1945. godine upućenim jugoslovenskoj Narodnoj banci, ta Banka – blagovremeno dostaviti, Federalna rezervna Banka će odmah izvršiti instrukcije Ambasadora u pogledu ove imovine.

Sve formalnosti u pogledu izdavanja potrebnih dozvola i potvrde biće odmah izvršene, tako da će imovina stajati na slobodnom raspolaganju jugoslovenske Vlade za upotrebu, transfer ili izvoz, u roku od pet dana od potpisivanja gore pomenutog Sporazuma.

ODLUKA
O IZVRŠENJU ČLANA 3. SPORAZUMA IZMEĐU VLADA SJEDINJENIH
AMERIČKIH DRŽAVA I FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE
JUGOSLAVIJE O NOVČANIM POTRAŽIVANJIMA SJEDINJENIH
AMERIČKIH DRŽAVA I NJENIH DRŽAVLJANA, OD 19. JULA 1948.

(„Službeni list FNRJ“ br. 14/1960)

1. Državljeni Sjedinjenih Američkih Država koji u vreme preuzimanja njihove imovine u Jugoslaviji nisu imali to državljanstvo i zbog toga nisu dobili naknadu na osnovu Sporazuma između vlada Sjedinjenih Američkih Država i Federativne Narodne Republike Jugoslavije o novčanim potraživanjima Sjedinjenih Američkih Država i njenih državljana od 19. jula 1948. (u daljem tekstu Sporazum od 19. jula 1948.), mogu u smislu člana 3. tog sporazuma podneti zahtev za naknadu.

2. Naknadu u smislu tačke 1. ove odluke mogu tražiti oni državljani SAD koji su državljanstvo SAD imali na dan potpisivanja Sporazuma od 19. jula 1948.

3. Naknada na osnovu odredaba ove odluke može se dati za onu imovinu koju su jugoslovenski organi preuzeli od 1. septembra 1939. godine do 19. jula 1948. godine po osnovu agrarne reforme ili nacionalizacije.

Naknada se može dati i u drugim slučajevima preuzimanja imovine, ako za to postoje opravdani razlozi.

4. Nije obuhvaćena prethodnom tačkom imovina likvidirana na osnovu ugovora o miru zaključenih posle II Svetskog rata Finalnog akta o nemačkim reparacijama ili na osnovu drugih međunarodnih sporazuma, niti imovina onih lica čije je držanje za vreme poslednjeg rata bilo u korist neprijatelja, a neprijateljsko prema savezničkoj borbi, posebno prema borbi jugoslovenskih naroda za oslobođenje.

5. Naknada na osnovu odredaba ove odluke isplatiće se iz sredstava saveznog budžeta.

6. Rešenje o naknadi po podnetim zahtevima donosi Komisija za određivanje naknade državljanima SAD u smislu člana 3 Sporazuma od 19. jula 1948. koja se obrazuje pri Uredu za zaštitu jugoslovenske imovine u inostranstvu (u daljem tekstu: Komisija).

Komisija se sastoji od predsednika i četiri člana, koje imenuje savezni državni sekretar za poslove finansija.

7. Protiv rešenja Komisije može se izjaviti žalba saveznom Državnom sekretarijatu za poslove finansija.

8. Zahtevi za naknadu podnose se Komisiji u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ove odluke.

Uz zahtev za naknadu moraju se podneti svi potrebni dokazi o svojini, sastavu imovine u vreme njenog preuzimanja i drugi važni podaci.

9. Posebnim propisima Saveznog izvršnog veća regulisaće se merila i postupak za određivanje naknade po podnetim zahtevima.

10. Ova odluka stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u „Službenom listu FNRJ“.

SPORAZUM IZMEĐU VLADE SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O POTRAŽIVANJIMA DRŽAVLJANA SJEDINJENIH DRŽAVA

Beograd, 5. novembar 1964.

(Međunarodni ugovori i drugi sporazumi broj 9/1965)

Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Vlada Sjedinjenih Američkih Država u želji da postignu rešenje za potraživanja državljana Sjedinjenih Država prema Vladi Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, složile su se o sledećem:

Član I.

a) Vlada Jugoslavije je saglasna da plati a Vlada Sjedinjenih Država da prihvati sumu od 3.500.000 SAD dolara kao puno namirenje i isplatu svih novčanih potraživanja državljana Sjedinjenih Država, kako fizičkih tako i pravnih lica, prema Vladi Jugoslavije po osnovu nacionalizacije i drugih preuzimanja imovine i prava i interesa u njoj i u vezi s njom, izvršenih u vremenu između 19. jula 1948. i datuma ovog sporazuma.

b) Ova isplata će biti izvršena od strane Vlade Jugoslavije ministru inostranih poslova Sjedinjenih Država u jednakim ratama od po 700.000 SAD dolara. Prva rata će biti plaćena 1. januara 1966, a preostale rate će biti plaćene 1. januara 1967, 1. januara 1968, . januara 1969. i 1. januara 1970. godine.

Član II.

Potraživanja državljana Sjedinjenih Država o kojima je reč u članu I ovog sporazuma odnose se na potraživanja koja su pripadala Državljanima Sjedinjenih Država kako na dan kada je imovina i prava i interesi u i u vezi sa imovinom na kojima se ona zasnivaju bili nacionalizovani ili preuzeti od strane Vlade Jugoslavije tako i na dan potpisivanja ovog sporazuma.

Član III.

Raspodela globalne sume o kojoj je reč u članu I ovog sporazuma u isključivoj je nadležnosti Vlade Sjedinjenih Država u skladu sa njenim zakonodavstvom i bez ikakve odgovornosti u vezi s tim za Vladu Jugoslavije.

Član IV.

U cilju ukazivanja pomoći Vladi Sjedinjenih Država u izvršenju raspodele globalne sume, o kojoj je reč u članu I ovog sporazuma, potražiocima, Vlada Jugoslavije će na traženje Vlade Sjedinjenih Država dostaviti overene kopije iz odgovarajućih javnih knjiga o vlasništvu, teretima i izuzeću od nacionalizacije ili preuzimanja imovine u pitanju, overene kopije odnosnih rešenja ili odluka nadležnih jugoslovenskih vlasti u vezi sa nacionalizacijom i drugim preuzimanjima, i, ukoliko sa njima raspolažu, originalne ili overene kopije odnosnih jugoslovenskih službenih procena.

Vlada Sjedinjenih Država će dostaviti Vladi Jugoslavije overene kopije formalnih podnesaka podnetih Vladi Sjedinjenih Država od strane potražilaca radi učešća u globalnoj sumi koju će platiti Vlada Jugoslavije u smislu ovog sporazuma i kopije odnosnih rešenja u vezi sa tim

podnescima. Po prijemu takvih rešenja Vlada Jugoslavije će obavestiti Vladu Sjedinjenih Država ako imovina ili prava i interesi u njoj i u vezi s njom nije bila u vlasništvu potražilaca ili nije bila nacionalizovana ili na drugi način preuzeta od strane Vlade Jugoslavije.

Dokumenta i obaveštenja o kojima je ovde reč biće dostavljeni od odnosnih vlada što je moguće ekspeditivnije.

Član V.

Ovaj sporazum će stupiti na snagu na dan razmene nota u kojima se potvrđuje da je on odobren od strane nadležnih vlasti obe vlade.

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašćeni za to od svojih odnosnih vlada, potpisali ovaj sporazum.

Sačinjeno u Beogradu, 5. novembra 1964. godine, u duplikatu, na srpskohrvatskom i engleskom jeziku, čija su oba teksta podjednako autentična.

INTERPRETATIVNI ZAPISNIK

Za svrhe Sporazuma između Vlade Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o potraživanjima državljana Sjedinjenih Država potpisanog u Beogradu 5. novembra 1964. godine, podrazumevaju se:

1. Prava i interesi u imovini i u vezi s njom koja nisu bila utvrđena u ostavinskom ili drugom odgovarajućem zakonskom postupku u Jugoslaviji pokrivena su i rešena ovim sporazumom do iznosa vrednosti koji preostane po odbitku jugoslovenskih poreza koji bi bili plaćeni da je takav ostavinski ili drugi zakonski postupak bio dovršen.

2. Imovina ili delovi imovine koji su bili izuzeti od nacionalizacije ili drugih preuzimanja od strane Vlade Jugoslavije u skladu sa jugoslovenskim zakonodavstvom nisu obuhvaćeni niti rešeni ovim sporazumom.

3. Prava i interesi u imovini i u vezi s njom koja su pod hipotekom ili na drugi način opterećena od strane jednog ili više sopstvenika obuhvaćena su i rešena ovim sporazumom do iznosa vrednosti koji preostane po odbitku glavnice takve hipoteke ili drugog tereta.
Beograd, 5. novembra 1954.
